

باید قدم‌های مثبت و پرتامری برداشت

آیا وقت آن نرسیده به ساختن و اجرای باله‌های بارنک و بوی ایرانی به پردازیم؟

کلاس شماره ۱۸ هر روز در ۱۳۴۸

گفتگونی با سرور کابلی در باره باله امروز ایران
* آنچه امروز بنام هنر باله داریم دست‌بخت معلمین خارجی ما است که به ایران آمده‌اند.
* ساختن و اجرای باله‌های ایرانی باید یکی از هدفهایمان باشد.
* باله مدرن مثل تمام هنرهای مدرن خواست و احتیاج قرن ماست.
* باله مدرن در اثر خستگی از باله کلاسیک بوجود آمد.

اشاره

در نخستین روزهاییکه ویلیام دالر امریکائی برای پایه‌گذاری هنر باله بایران آمد گروهی از هنرآموزان را که بالغ بر ۲۵۰ نفر بودند تحت تعلیم قرار داد و در مدت کوتاهی چند نفری را از بین آنها انتخاب کرد و به تربیت آنها پرداخت.

سرور کابلی یکی از این چند نفر بود، که از سن ۹ سالگی زیر نظر ویلیام دالر باله را آغاز کرد. سرور کابلی چهار سال قبل بدعوت رایزن فرهنگی فرانسه در ایران بفرانسه رفت و در مرکز رقص کلاسیک فرانسه در شهر «کان» به تحصیل پرداخت.

سرور کابلی در آغاز کار تالار رودکی به تهران آمد و در باله سنفونی شماره بیزه که اولین برنامه تالار رودکی بود شرکت کرد. و بعد در «عشق دلقک» اثر «وردی» و «سیندرلا» اثر «پرو» کونیف» که نخستین باله کاملی بود

که در ایران بروی صحنه می‌آمد شرکت کرد و امروز نقش اول ژولیت در باله رومئو و جولیت را بازی می‌کند.

سرور کابلی: ۱۲ سال پیش با آمدن ویلیام دالر بایران باله برپایه صحیح فرار گرفت تا آن موقع باله در ایران منحصر بود به کلاسهائی که رقصهای مختلفی را به شاگردان یاد می‌دادند. ولی این چیزی نبود که بشود برای فردای باله ایران روی آن حساب کرد ولی با وجود این خدمات این کلاسه‌ها را نباید نادیده گرفت چون آنها تا حدی طرز فکر مردم را راجع به رقص عوض کرده بودند.

دالر باجدیت و کار خستگی ناپذیری باله واقعی را در ایران پایه‌گذاری کرد که اگر بهمان ترتیب پیشرفته بودیم امروز باله‌ای داشتیم خیلی خیلی با ارزش‌تر از آنچه که امروز داریم. دالر در ابتدای کارش ۲۵۰ شاگرد خریدار را برای مدت کوتاهی تحت تعلیم قرارداد

و بعد از مدتی ۲۰ نفر را از بین آنها انتخاب کرد و در مدت دو سال از این گروه بالرین‌های برجسته‌ای ساخت. می‌توان گفت مدتی کوتاه باله در ایران در انزوا قرار گرفت تا فعالیت‌های تازه آمدن دو وارن بایران و آغاز کار تالار رودکی. اما باله امروز ایران... امروز باله در ایران نیست به سابقه کمی که دارد خیلی خوب شده مثلاً بروی صحنه آوردن باله سیندرلا برای ما موفقیت بزرگی بود و خارج از انتظار دیگران.

بروی صحنه آمدن این باله نشان داد که بالرین‌های ما این قدرت را دارند که باله‌های بسیار با ارزشی را بروی صحنه بیاورند با این که چندی از اجرای سیندرلا نمی‌گذرد توانستیم باله رومئو و جولیت را بروی صحنه بیاوریم که باعث امیدواری زیادی است. با توجه به موفقیت و استقبال مردم از این دو باله در نظر داریم در سال آینده باله‌های برجسته دیگری را از آثار

معروف باله، در تالار رودکی روی صحنه بیاوریم.

تلاش - از آغاز باله در ایران و بخصوص در این چندسال هنرمندان بسیاری از خارج برای اجرای برنامه بایران آمده‌اند. ممکن است بگوئید آمدن این گروه‌ها بایران در هنر باله ما چه تاثیری داشته است؟

سرور - گروه‌های باله زیادی بایران آمده‌اند و برنامه‌های جالبی هم اجرا کرده‌اند ولی فکر نمی‌کنم یکی، دو برنامه در سال تاثیر مستقیمی در باله ایران داشته باشد ولی معلمینی که از خارج آمده‌اند تاثیر کارشان مسلم است.

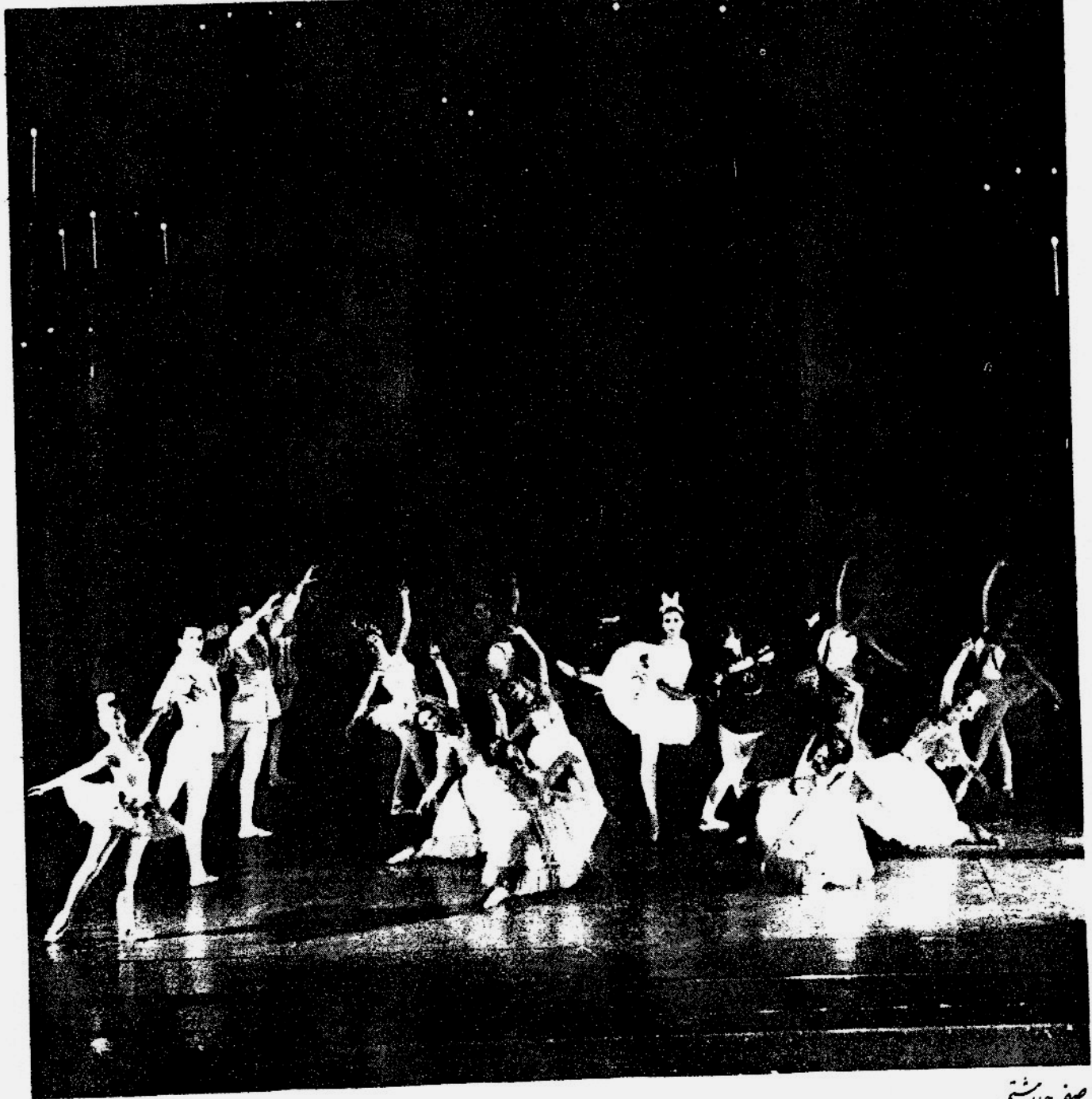
اصولاً آنچه ما امروز به عنوان باله عرضه می‌کنیم دست‌بخت معلمین خارجی است که داشتیم و داریم. اگر در دو سال اول جهش کردیم علت کار دلوزانه ویلیام دالر بود و اگر تا چهار سال بعد از دالراکد ماندیم علت وجود معلم بی‌استعدادی چون میس کاکس بود. و هم چنین

های خارجی را استخدام کرد .
 نظر شما راجع باززش کار این
 عده در بالا بردن سطح کاربالیرون
 های ایرانی چیست ؟
 سرور - در حال حاضر ما
 در سازمان باله ملی ایران پنج
 بالرین انگلیسی داریم که از این
 پنج نفر ، چهار نفرشان مدرسه
 رویال باله انگلستان را ییابان
 رسانیده‌اند و کارشان نسبتا خوب
 و با ارزش است . ولی متاسفانه
 آن دیسپلینی را که باید رعایت
 کنند و سرمشقی برای سایر بچه‌های
 باله باشند ندارند . و کوچکترین

می‌خواست سیندرلا را در بیاورم .
 البته خدمات و طراحی های دقیق
 دووارن را نادیده نمی شود گرفت .
 این ها هنرمندان و استادانی بودند
 که تاثیر مستقیم بیشتری روی باله
 ما داشتند تا هنرمندانی که بزرای
 اجرای برنامه باینجا می‌آیند . من
 کار نورف و مارکیت فوتتین را
 از نزدیک دیدم ولی آیا تاثیر
 کارشان روی من بیشتر از فیلی
 بود که از آنها دیده بودم ؟
 تلاش - سازمان باله ملی
 ایران برای جبران کمبود خوداز
 نظر بالرین چند نفری از بالرین

گل درست می‌کنم و می ریزم توی
 قالب و آنطور که دلم می‌خواهد
 درشان می‌آورم ، خانم دووارن بکار
 من روح بخشیدقبلا اجرای آوازیو
 های خیلی نرم و رمانتیک از من
 ساخته بود و این موضوع سخت
 بمن تلقین شده بود . مجسم کردن
 یک چهره شاد و جوان برایم بسیار
 مشکل بود وقتی فهمیدم که نقش
 سیندرلا باید کروحیه شاد و تقریبا
 بچه‌گانه داشته باشد بنظم خیلی
 مشکل آمد ولی با کمک زاکلین
 دووارن آنقدر در این رل قرو
 رقتم تا توانستم آنطور که دلم

سایر استادان باله‌ای داشتیم بانقطه
 ضعف های زیادشان که مانع پیشرفت
 باله در ایران بودند ، که در نتیجه
 بالرین های بااستعداد و چهره‌های
 خوبی که کم کم بدست
 آورده بودیم را از باله دور
 می‌کردند . واما با آمدن دووارن و
 همرش بایران ، که سیندرلا نمونه
 کار آنهاست ، سطح باله در ایران
 بمیزان زیادی بالا رفت و ازحالت
 خصوصی درآمد . من هرگزحما
 خانم دووارن را در مورد خودم
 نمی‌توانم فراموش کنم . اومی‌گوید :
 « من آدمها را می‌گیرم و از آنها

صفحه پنجم از دهم

تکنیک استفاده کرده بودند کار فوق‌العاده‌ای بود. البته مائه سس را پیش از پیش بمیدان کشیده بودند.

تلاش - خانم کابلی امروز با توجه به بالترین هائی که در اختیار داریم و همچنین امکانات نمایشی، بنظر شما موقع آن نرسیده ساختن و اجرای باله هائی بارتک و بوی ایرانی بپردازیم؟

سرور - نه تنها موقع آن رسیده بلکه باید این یکی از هذف مایمان باشد. چرا که نه؟

تلاش - این جواب شما خیلی کوتاه بود من ناچارم که بیرسم آیا قبل از در این زمینه کاری صورت گرفته و برای آینده کار هائی انجام شده است؟

سرور - باله های زیادی در این زمین ساخته شده ولی هر کدامشان نقطه ضعف زیادی داشتند و برای همین هم ناکام گردیدند و فراموش شدند. مثلا یکی از آثار خیلی خوبی که در این زمینه ساخته شده بود «کاروان» بر روی شری از سعدی بوده که خانم کورک امریکائی آنرا ساخته بود که من بعد ها اجرایش را توسط چند نفری از بالترین های خود او دیدم، انسر فوق‌العاده زیبایی بود که هیچ وقت از ذهنم محو نمی شود ولی چون موزیک آن ایرانی اصیل نبود به عنوان یک اثر کاملا ایرانی پذیرفته نشد.

از جمله آثار دیگر «شاهزاده دیوانه» بود که رابرت دووارن بر روی یکی از داستان های ایرانی آنرا طراحی کرده بود و چون موسیقی آن پیش از حد مدرن بود چند روز قبل از اجرایش از نمایش آن منصرف گردید. و هم چنین فعالیت های پراکنده ای شده چون کار های: عبدالله ناظمی که شیخ صنغان را ساخت و اجرا کرد این باله همانقدر خوب بود که نقاط ضعف داشت. داستان و موسیقی آن کاملا ایرانی بود ولی در انتخاب داستان بی سلیقه گی شده بود. وقتی می دیدیم که شیخ با آن عمامه و عبا حرکات تند باله انجام می دهد بنظر نامانوس می آمد ولی باتمام این ها باید قدمهای مثبت و پرنرمی برداشت تا باله ایرانی شکل خاص و روشنی را بخود بگیرد....

تلاش - خانم سرور کابلی متشکرم.

چندتائی بنظم فوق‌العاده آمد که نسبتان خیلی کم بود، شاید علت این امر بخاطر افراطی نبودنشان و مسخ نکردن زیبایی که اساس باله است، باشد. درباله مدرن سخن از خوبی همانقدر است که از بدی. و اصولا عکس برگردانی است از خواستها و واکنشهای قرن ماشینی ما. ولی من از خودم می رسم برای هنری که صرفا روی اصل زیبایی ساخته شده بهتر نیست که اصول اساس آن بنام مدرن در هم شکسته نشود و این اصول رعایت گردد! در این مورد باز شعر بر می گردیم من معتقدم سبک های باله مدرن چیزی در حد سبک هندی در شعر باشد که بعد از مدتی متروک گردید - هر چند که اشعار خوبی هم در این سبک گفته شده بود و هرگز بیای سبک خراسانی نرسید - همانطور که باله مدرنی که امروز می شناسیم هنوز به زیبایی و عظمت باله کلاسیک نرسیده است و همین را هم چقدر می شود ادامه داد، دیگر تکراری و خسته کننده شده است و تولد یک سبک تازه اجباری است، لذت آور بودن یا نبودنش فعلا مطرح نیست و این باید مقدمه ای برای سبکی خوب و یا حداقل تحولی تازه باشد.

تلاش - پس شما باله مدرن را مردود می شمارید؟

سرور - درست نه. ولی این که بجایویدانی باله های کلاسیک نیست را باید قبول کرد. من روی این سبک چند باله خوب نیز دیدم البته نسبتان خیلی کم بوده. باله سه دختر باخ که توسط دکتر هارکتر امریکائی در پاریس اجرا شد با وجودیکه مدرن بود ولی چون فقط از زیبایی و

این که فقط بکارهای کلاسیک پرداخته شده عدم آشنائی بالترین های با کارهای تازه و هم چنین طراحان رقص ما باشد؟

سرور - نه این درست نیست زیرا که چند باله مدرن طراحی شده و ما تمرین کردیم ولی بعلی بروی صحنه نیامد.

تلاش - ممکن است دلایل آنرا بفرمائید؟

سرور - باله ای را تمرین کردیم روی آهنگی از استوار که بخاطر لفظشائی که داشت پذیرفته نشد و دوباله کاملا مدرن که بر منای داستان آدم و حوا ساخته شده که اجرای آن تا فرصتی مناسب به عقب افتاده است.

تلاش - اصولا نظر شما راجع به باله مدرن و آثاری که در این زمینه بروی صحنه آمده چیست؟

سرور - باله مدرن مثل تمام هنرهای مدرن دیگر خواست و شاید احتیاج قرن ماست ولی نمی شود باین زودی در مورد خوب یا بد بودن آن قضاوت کرد. ... اگر ما زود شعر نو پرداختیم و تقریبا شعر کلاسیک را پشت سر گذاشتیم برای این بود که شعر کلاسیک بحدوفور و کمال داشتیم... و اگر شعر نورا پذیرفتیم بخاطر این بود که شعر کهنه خسته کننده شده بود و با شعر نو بهتر می توانستیم حوائج زمان را بدون تکلف بازگو نمائیم... و باله مدرن هم بر اثر خستگی از باله کلاسیک بوجود آمد و آیا آنچه امروز بنام مدرن می شناسیم پایدار خواهد ماند یا نه؟ جوابش با آینده است. با اینهمه من باله مدرن را دوست دارم و از آن لذت می برم ولی در بین باله های مدرنی که تا کنون دیده ام

احساس مسؤولیتی نمی کنند و در کارشان سعی و کوشش بخصوصی که کمکی برای پیشبرد این هنر در ایران باشد دیده نمی شود و بنابراین نمی توانند تاثیری در کار بالترین های ایرانی گروه باله ملی ایران داشته باشند. ولسی قبلا هنرمندانی بودند که اگر در ایران میماندند مسلما کمک بزرگی برای پیشبرد باله در ایران بودند. فی-المثل یک زن و شوهر انگلیسی که برای همکاری باسولیت های باله ملی ایران آمده بودند که بعد از مدتی بدون این که تاثیری در کار و برنامه های ماداشته باشند به انگلستان برگشتند... یکی از ویژگی هائی که وجود این ها در ایران داشت این بود که تماشاچی ایرانی می توانست کار هنرمند ایرانی را در کنار کار یک هنرمند خارجی ببیند و این موضوع که هنرمندان خارجی بسیار برتر از هنرمندان ما هستند را از نظر دور دارند و بخصوص برای منتقدین ما این نکته ملاک و معیار مقایسه ای می توانست بشمار رود.

تلاش - آنچه تا بحال در تالار رودکی بروی صحنه آمده قیافه کاملا کلاسیک داشته است فکر نمی کنید پرداختن تا باین حد به مکتب کلاسیک موجب رکود باله در ایران باشد؟

سرور - نمی توانم بگویم حرف شما صحیح نیست چون عکراش نیز صادق نیست ولی شاید ارضا کننده نباشد. ولی تماشاچی ایرانی آنقدر کمبود دید دارد که ما می توانیم سالیان سال از باله های کلاسیک دنیا استفاده کنیم ولی مسلما اینطور نخواهد ماند و تنوعی در آن داده خواهد شد.

تلاش - فکر نمی کنید دلیل